

ואפילו במעשה אחד מחייב סומכוס שני חיובים משום 'לאו' אחד, (ואפשר דוקא בגופים מוחלקים, או לאו דוקא, כנ"ל).

דף פג

- קלא. א. המוכר בהמה לחברו – האם צריך להודיענו שמכר באותו יום את אמה או בתה לשחוט? ואם לא הודיעו – האם יש ללוקח להמנע מלשחוט באותו יום?
 ב. הנותן מעות לטבח עבור בשר לפני יום-טוב – האם כופין את הטבח לשחוט בהמה לצורך הבשר? ואם מתה הבהמה – מי מפסיד?
 ג. מהו 'יום אחד' האמור באותו-ואת-בנו?

א. בארבעה פרקים בשנה, שבהם דרך ישראל לסעוד בבשר, המוכר בהמה לחברו צריך להודיעו, אמה / בתה מכרתי לשחוט: בערב יו"ט האחרון של חג; ערב יו"ט ראשון של פסח; ערב עצרת; ערב ראש השנה. וכדברי ריה"ג – אף ערב יוהכ"פ בגליל. (הרמב"ם והשו"ע לא הביאו עיוכ"פ. וכנראה תנא קמא חולק על ריה"ג ופסקו כת"ק. מנ"ח רצד, ד).

בשאר ימות השנה – אין צריך להודיע, שאין לחוש לשחיטת אם ובת באותו יום דוקא. (הר"ן צדד שלדעת הרמב"ן, יש לו למוכר להודיע אף בשאר ימות השנה, אלא שאין כאן מקח טעות' אם לא הודיע מתחילה, כבארבעה פרקים).

לא הודיעו באותם ארבעה פרקים – הולך ושחט ואינו נמנע.

(א. הרמב"ן כתב שבשאר ימים, יש ללוקח לשאול את המוכר אם מכר את אמה או את בתה, והרא"ש והרשב"א חולקים).

ב. הקונה מגוי בארבעה פרקים אלו – יש מי שכתב שיש ללוקח לחוש שמא מכר היום את אמה או את בתה. ואולם דעת הרשב"א והרא"ש שאין לחוש).

אמר ר' יהודה: אימתי צריך להודיעו – כשמכר היום, אבל מכר אתמול אין צריך להודיע, שאני אומר אתמול שחט הראשון, (שסתם לוקח בהמה, אינו לוקח אלא לשוחטה מיד. עפ"י רש"י. ויש פירושים אחרים). (הר"ן הביא שמשמעות התוספתא שר' יהודה לא נחלק אלא בערב יום הכיפורים, אבל בארבעה פרקים – אדם עשוי לשחוט בהג עצמו, וצריך להודיעו).

אבל המוכר את האם לחתן ואת הבת לכלה – צריך להודיעו, ואפילו אם לא מכרם ביום אחד, בידוע ששניהם שוחטים ביום אחד.

ב. הנותן מעות עבור בשר ולא משך – לא זכה בבשר ואינו יכול לחייב את הטבח לשחוט, לפי שתקנו חכמים שאין מעות קונות מטלטלין. לפיכך אם מתה הבהמה – מתה למוכר. משך – קנה, ויכול לחייבו לשחוט. ואם מתה – מתה ללוקח.

בארבעה פרקים בשנה העמידו חכמים הדבר על דין תורה, ואפילו נתן מעות ולא משך – זכה, ומשחיטין הטבח בעל כרחו, אפילו שור שזה מנה ואין לו ללוקח אלא דינר – כופין אותו לשחוט. לפיכך אם מת – מת ללוקח. כן אמר ר' יוחנן. (וכן הלכה. פוסקים). ולדעת רב שמואל בר יצחק, לא זכה בארבעה פרקים אלא אם זיכהו המוכר ע"י אחר, שזכין לאדם שלא בפניו. ודוקא בארבעה פרקים אלו אבל בשאר ימות השנה לא זכות היא, שמא אינו חפץ בקניית בשר.

ג. יום אחד האמור באותו ואת בנו הוא לילה ובקר שלאחריו. (בן זומא דרש זאת גורה שוה יום אחד ממעשה בראשית).

קלב. א. מצות כיסוי הדם – כיצד?

ב. ניתו הדם למקום אחר; דם שעל הסכין – האם חייב בכיסוי?

ג. שחט חיה ובהמה, דמו של זה על גבי דמו של זה – האם חייב בכיסוי?

א. מצות כיסוי הדם נוהגת בשוחט חיה או עוף, נותן עפר תיחוח למטה ולמעלה. (וכסהו בעפר). ואם לא נתן למטה – לא עיכב. אבל אם אינו ראוי לתת למטה – מעכב. (נחלקן הראשונים אם העפר שלמטה מצווה על האדם ליתנו או לייחדו בדוקא, אם לאו).

מצות כיסוי נוהגת בארץ ובחו"ל, בפני הבית ושלא בפני הבית, בחיה ובעוף, הן אותם המבויתות הן שאינן מבויתות, (אשר יצוד ציד – לרבות אותם הניצודים ועומדים, כגון אווזים ותרגולים. פד.). אך לא בבהמה. (ואין אומרים לענין זה 'בהמה בכלל חיה' – לפי שהקיש הכתוב דם הבהמה למים, שאינם טעונים כיסוי – שנאמר על הארץ תשפכנו כמים. פד.).

ספק חיה ספק בהמה – טעון כיסוי מספק. (הרמב"ם והרא"ש כתבו שאין לברך על כיסוי הדם של כוי, מפני הספק. ובשם רבנו יונה כתוב שצריך לברך).

ב. ניתו דם לצדדים, וכן דם שעל הסכין – טעון כיסוי, (וע' להלן פח – האם צריך לכסות את כל הדם או מקצתו בלבד. יש מן הראשונים שכתבו שצריך דוקא לגוררו, כדי שיהא עפר מלמטה ולמעלה, וי"א שיכול לכסותו במקומו, הגם שאין שם עפר למטה. ע' חדושי הרשב"א; תורת הבית א,ה; בדק הבית שם; בית יוסף ופוסקים – יו"ד כח).

ג. שחט בהמה ולאחריה חיה – חייב לכסות. חיה ואח"כ בהמה – פטור, שכבר נתכסה. (וכ"פ בטשו"ע עפ"י העיטור. ויש סוברים שלהלכה בכל אופן חייב לכסות, כל שלא בטל דם החיה במיעוטו, בכמות כוז שאילו התערבה במים היתה ניכרת. עפ"י מאירי ועוד).

דף פד

קלג. א. דם שחיתת קדשים, קדשי מזבח וקדשי בדק הבית – האם טעון כיסוי?

ב. השוחט לחולה בשבת, או מי שעבר ושחט בשבת באיסור – האם מכסה את הדם?

ג. האם מותר לשחוט כוי ביום טוב? ואם שחט – מהו לכסות דמו?

ד. איזו מצוה ודאה דוחה שבת ואין ספקה דוחה יו"ט? ואיזו שודאה אינו דוחה שבת וספקה דוחה יו"ט? ואיזו שודאה אינה דוחה שבת ולא ספקה דוחה יו"ט?

א. דם של קדשים, הן קדשי מזבח (קרבן העוף), הן קדשי בדק הבית – אינו טעון כיסוי. (ושפך וכסה – שאינו מחוסר אלא שפיכה וכיסוי, יצאו קדשי בדק הבית שמחוסרים גם פדיון, כי לפני הפדיון אינם ראויים לאכילה, ושחיטה שאינה ראויה לא שמה שחיטה – כר"ש; יצאו קדשי מזבח שטעונים גירוד, שהרי א"א לכסות הדם כשהוא על המזבח. מר בר רב אשי אמר: חיה או עוף – מה חיה אינה קודש אף עוף המדובר כאן אינו קודש אלא חולין).